

Dekadni bilten stanja vodne bilance kmetijskih tal v Sloveniji 21. do 30. septembra 2011

OBVESTILO

Suh in tople konec meseca je bil idealen za spravilo vseh vrst kmetijskih pridelkov. Tla so bila ugodna za oranje in pripravo na jesensko setev. Talni vodni rezervoar je bil v večjem delu Primorske na meji rastlini dostopne vode. Tam se je suša nadaljevala. Pridelek oljk naj bi bil manjši. Topel september je zaznamoval tudi pojav jesenskega cvetenja.

METEOROLOŠKE RAZMERE

Tretja septembrska dekada je minila predvsem v znamenju visokih temperatur zraka in skoraj ničnimi padavinami. Na Primorskem je bilo vseh 10 dni zadnje dekade toplih (najvišja dnevna temperatura zraka nad 25 °C). Najnižje povprečne dnevne temperature zraka so bile v nižinskem svetu od 13 do 16 °C, na Primorskem do 18 °C, najvišje pa od 16 do 18 °C, na Primorskem do 20,5 °C. Najvišje dnevne temperature zraka so dosegle na Obali 29 °C. Povsod je bilo nadpovprečno število sončnih ur, v osrednji Sloveniji celo za polovico več od dolgoletnega povprečja. Padavin v tretji septembrski dekadi skoraj ni bilo. Času primerno pa so se začela pojavljati meglena jutra po kotlinah in dolinah.

Mesec se torej zaključuje še vedno z visokimi temperaturami zraka in malo padavinami. Mesečna karta odstopanja višine padavin kaže, da dolgoletnega povprečja nismo dosegli, še najbolj so se mu približali na celjskem in skrajnem JZ delu države. Krepko pa smo presegli mesečno dolgoletno povprečje temperatur zraka, v večjem delu Slovenije za več kot 3 °C. Z izjemo junija in julija za padavine ter julija za temperature zraka, je pozitiven odklon stalnica letošnjega vegetacijskega obdobja.

STANJE RASTLIN

Vremenske razmere so bile v pretekli dekadi idealne za spravilo vseh vrst kmetijskih pridelkov. V SV Sloveniji še poteka trgatve srednje poznih sort grozdja. Poročajo, da je grozdje zdravo, grozdni sok pa odlične kakovosti. Poteka tudi obiranje jabolk. Vremenske razmere, ki so jih odlikovali topli dnevi in sveže noči, so bile v zadnji dekadi odlične za doseganje značilne sortne obarvanosti plodov jabolk. Končano je siliranje koruze in trave, še vedno poteka obiranje koruze za zrnje in pospravljanje koruznice z njivskih površin. Večinoma so iz njiv pobrane tudi buče. Poteka mulčenje ostankov zelene mase za podor. Tudi sončnična semena so dozorela, pobiranje glavic že poteka. Prve površine namenjene jesenski setvi so preorane. Trenutna vodnatost tal je ugodna za oranje in za ohranjanje strukture tal po obdelavi s težko mehanizacijo. Oljna ogrščica je vzkalila, vznik je bil sprva precej neenakomeren. Prve rastline so vzkalile v prvi polovici septembra, vznik pa se je dopolnil šele po padavinah na začetku pretekle dekade. V prihodnjih dneh se bo pričela jesenska setev, najprej bodo sejali ječmen, nato bo sledila še setev pšenice.

Podobno stanje na kmetijskih površinah lahko opazimo tudi na osrednjem Štajerskem, ter na celjskem in v Savinjski dolini.

V osrednji Sloveniji spravilo koruze nekoliko zaostaja. Postopno poteka tudi priprava tal za jesensko setev. Ta se tudi v osrednji Sloveniji še ni pričela. Podobno kot v SV in V Sloveniji poteka obiranje jabolk. Plodovi se v zadnjih dneh intenzivno barvajo, problematične so le sorte, ki so dosegle zrelost v obdobju s previsokimi temperaturami zraka. Iz Posavja poročajo o odpadanju plodov jabolk, kar ocenjujejo, kot posledico suše in vročinskega vala v drugi polovici avgusta. Še vedno poročamo o sušnih razmerah na Obali, Goriškem in v Vipavski dolini. Padavine so sicer v začetku pretekle dekade namočile površinski sloj tal, vendar je zaradi visokih septembrskih temperatur zraka in burje, voda v tleh ponovno na meji lahke dostopnosti za rastline. Učinkovitost padavin je bila ob močnem površinskem odtoku zaradi zbitosti in izsušenosti tal manjša. Na obalnem območju so številni pridelovalci zelenjave na nenamakah površinah morali ponoviti setev vrtnin za jesensko pridelavo, saj prva setev ni vzkalila. Ocenjujejo, da bo manjši tudi pridelek oljk. Plodovi so si po padavinah sicer nekoliko opomogli in ponovno napeli kožico, kljub temu bodo sušne razmere pustile posledice na pridelku.

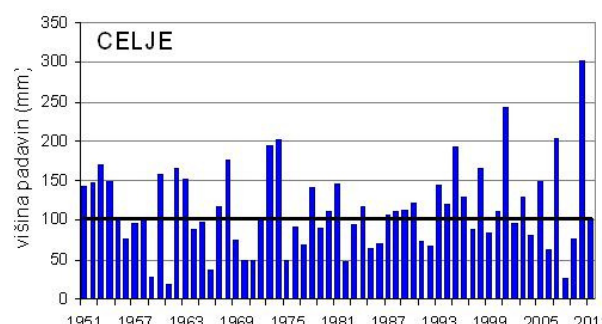
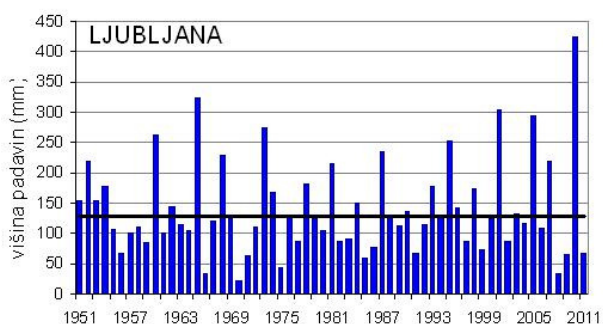
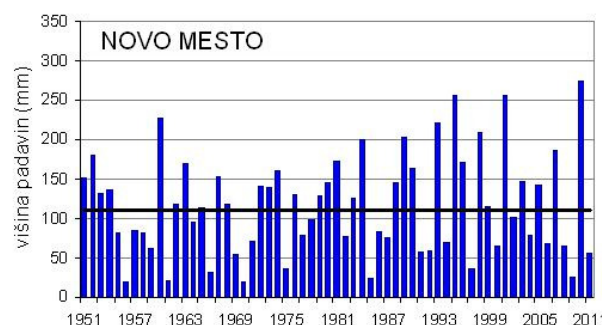
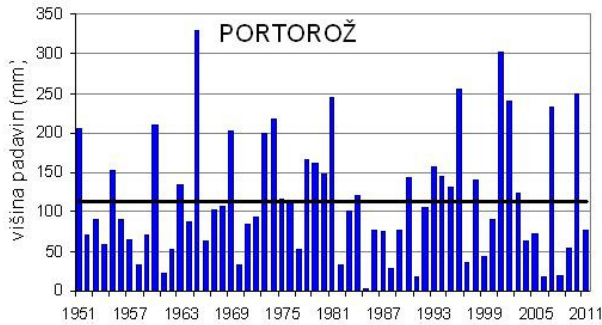
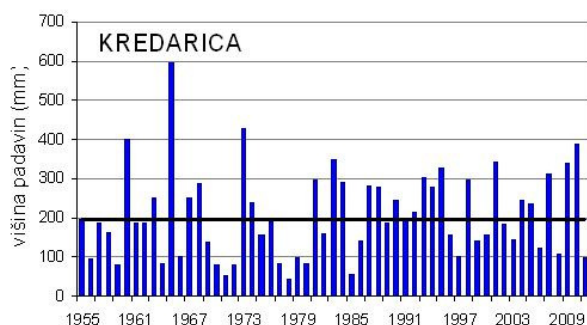
IZHLAPEVANJE IZ TAL IN RASTLIN

Povprečne vrednosti izhlapevanja iz tal in rastlin so se znižale na 2 mm, na Primorskem od 3 do 4,3 mm. Dnevne vrednosti pa se gibljejo od 1,4 do 3,2 mm, na Obali od 3,5 do 4,9 mm na dan.

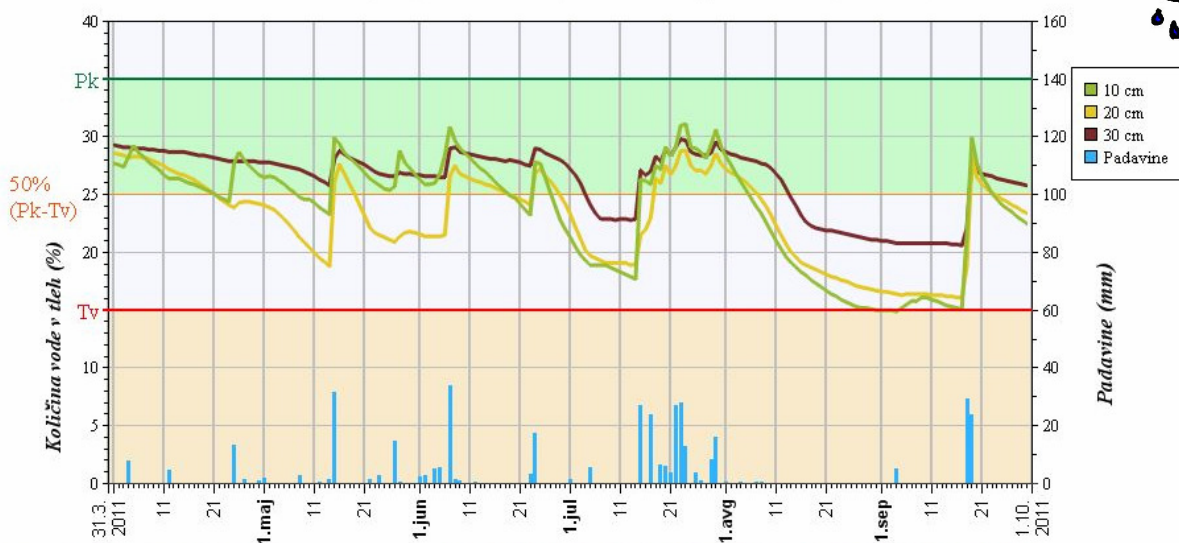
VODA V TLEH

Vodna bilanca pretekle dekade je bila ob pomanjkanju padavin povsod negativna. Primanjkljaji so se gibali okrog 20 mm, na Primorskem 35 mm, z največjim primanjkljajem na Obali, okrog 40 mm. Vegetacijske vrednosti vodne bilance so pozitivne le na Koroškem, sicer pa se primanjkljaji gibljejo okrog 80 mm na Gorenjskem, 110 mm na Dolenjskem, od 160 do 200 mm na Štajerskem, v Prekmurju in osrednji Sloveniji. Primorska je, kot že vso sezono, najbolj podhranjena. Primanjkljaji so od 360 mm v zaledju Primorske do 590 mm na Obali.

Dnevni odklon višine padavin od dolgoletnega povprečja 1961-1990 v septembru ter odklon od dolgoletnega povprečja višine padavin celotnega obdobja ponazorjenim s črto

Povprečna dnevna vsebnost vode v tleh in padavine: Bilje, 1. 4. – 30. 9. 2011

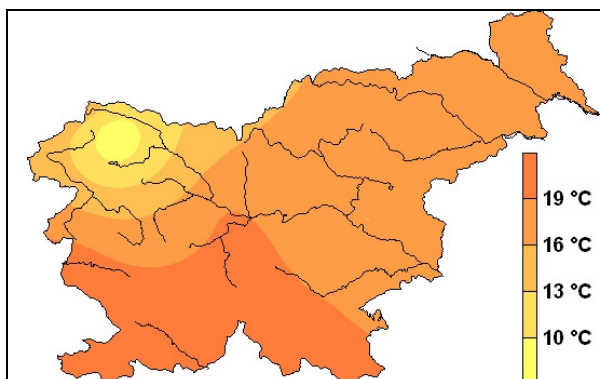

Pk = zgornja meja vode v tleh

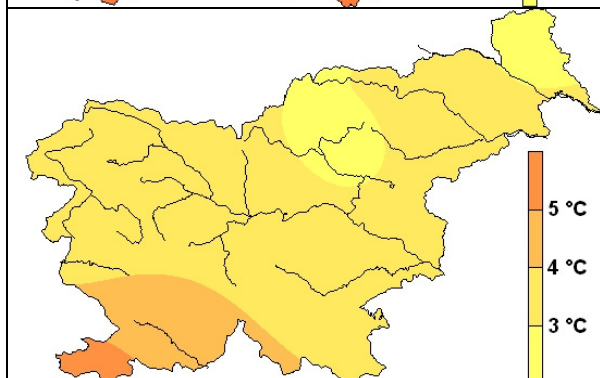
50% (Pk-Tv) = spodnja meja rastlinam dostopne vode v tleh

Tv = rastlinam nedostopna voda v tleh

Dejanske temperature zraka in odstopanja v septembru 2011, glede na dolgoletno povprečje 1991 – 2010

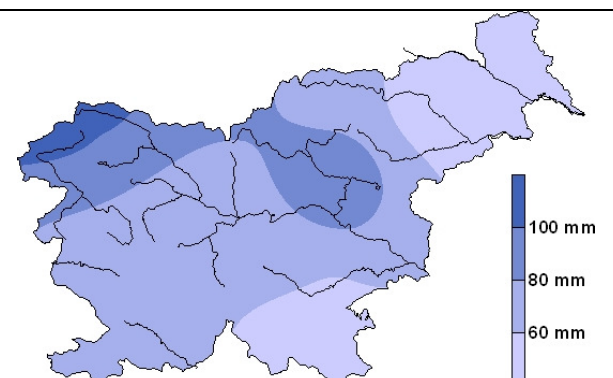

Temperature zraka v letošnjem septembru so bile nadpovprečno visoke. Avgustovski vročinski val se je nadaljeval do 18. septembra. Po kratkotrajni ohladitvi se je zopet ogrelo. Visoke temperature zraka za začetek jeseni so se nadaljevale vse do konca meseca. Povprečna mesečna temperatura zraka v nižinskem svetu je bila v severnem delu države do 19 °C, v južnem delu pa do 21 °C.

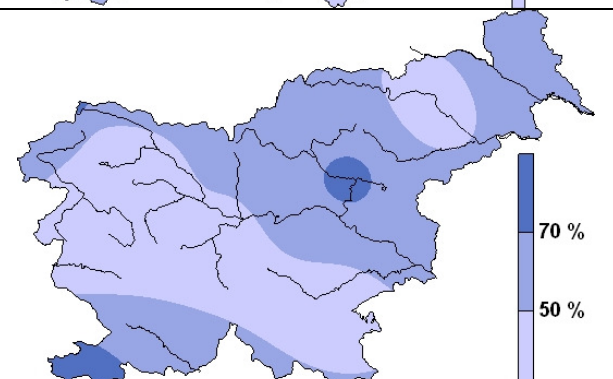

Na ekstremne temperature zraka v septembru kažejo tudi odstopanja, ki so bila po večini države od 3 do 4°C. V Prekmurju in na celjskem so bila odstopanja do 3 °C, na JZ pa nad 4 °C, na Obali celo nad 5 °C.

Dejanska višina in odstopanja višine padavin v septembru 2011, glede na dolgoletno povprečje 1991 – 2010

September je bil suh mesec. Najmanj dežja je padlo na JV ter SZ države, manj kot 60 mm. Večji del države je dobil do 80 mm padavin. Več dežja pa je bilo na celjskem in SZ države. Na skrajnem SZ nad 100 mm.

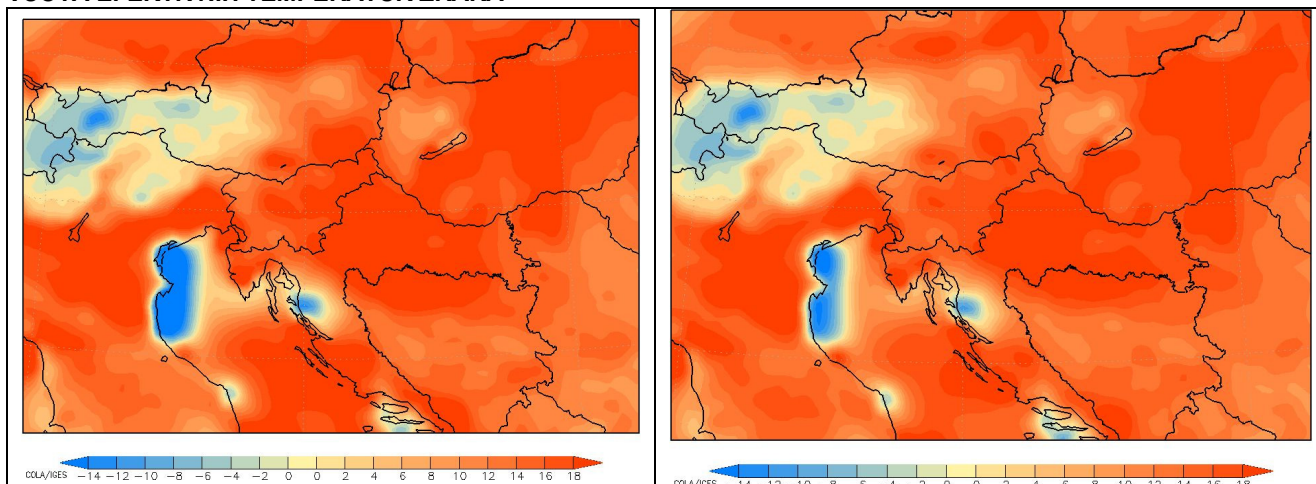

Dolgoletno povprečje zadnjih dvajsetih let ni bilo preseženo. Še najbolj so se mu približali na celjskem in skrajnem JZ. Sicer pa so vrednosti višine padavin dosegale le 70 odstotkov dolgoletnega povprečja. V Slovenskih goricah ter v pasu od Julijcev in Krasa do Bele krajine in Gorjancev niso dosegli niti polovice vrednosti dolgoletnega povprečja.

PREGLED STANJA S POMOČJO NUMERIČNEGA MODELA NMM

Model NMM je računalniško orodje, namenjeno predvsem za napovedovanje vremena. Za potrebe agrometeorološkega dekadnega biltena pa pripravljamo simulacije vremena za preteklo obdobje, zato kot osnove za izračune ne uporabljamo napovedi vremena, temveč analize preteklega vremena. Za analizo dolgoletnih povprečnih vrednosti uporabljamo na naše področje prilagojen arhiv ponovnih analiz vremena Evropskega centra za srednjeročne prognoze vremena za obdobje 1989 – 2010. Več informacij je na voljo v prvi številki biltena za leto 2010.

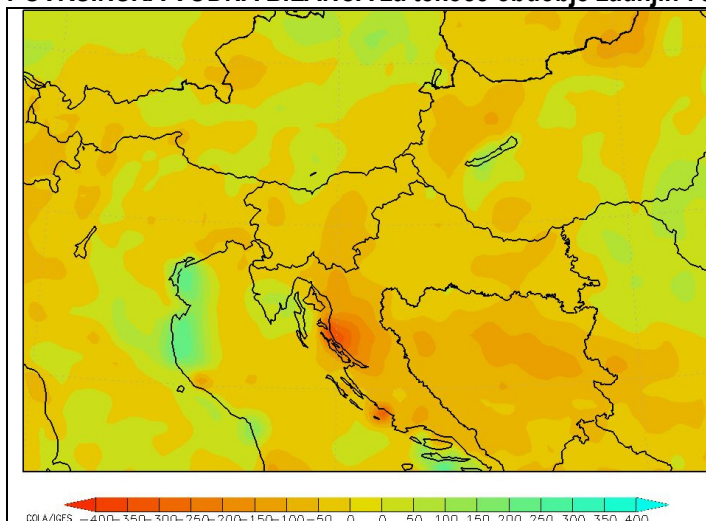
VSOTA EFEKTIVNIH TEMPERATUR ZRAKA

Odstopanje vsote efektivnih temperatur zraka nad pragom 5 °C od 1. januarja do 27. septembra 2011 (levo) in od 1. aprila do 27. septembra 2011 (desno) od modelskega povprečja za isti časovni obdobji v letih 1989–2010.

Vsote efektivnih temperatur zraka nad pragom 5 °C od začetka koledarskega leta in začetka vegetacijske sezone na območju Slovenije znatno presegajo dolgoletno povprečje. Glede na prejšnjo dekada so vsote povsod narasle še za dodaten stopinjski razred. V obdobju od 1. januarja so vsote temperatur na območju Slovenije najmanj 8 °C nad dolgoletnim povprečjem. Najvišje so na Obali, Goriškem, Dolenjskem, v osrednji in vzhodni Sloveniji, kjer presegajo dolgoletno povprečje za 16 °C, segajo pa tudi preko 18 °C. Za obdobje od 1. aprila je slika precej podobna, pri čemer je ekstrem v razredu od 16 do 18 °C omejen na Goriško, ožjo osrednjo Slovenijo in Slovenske gorice. Najmanjša odstopanja so v pasu od Julijskih Alp na severu proti Brkinom na jugu.

POVRŠINSKA VODNA BILANCA za tekoče obdobje zadnjih 70 dni

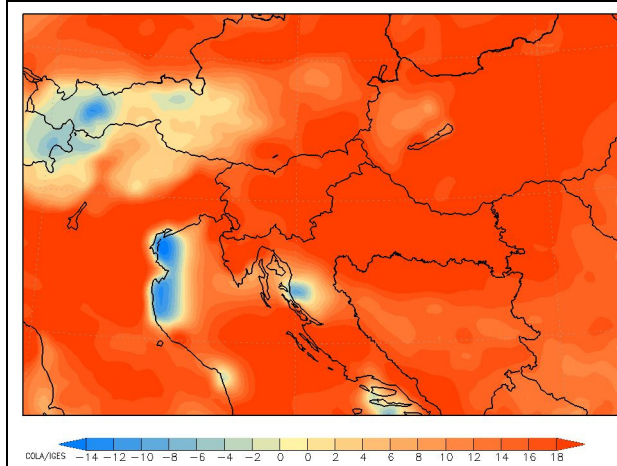

Vodna bilanca zadnjih 70 dni (20. julij – 27. september) je bila povsod pod dolgoletnim povprečjem. Povečini je vodni primanjkljaj na območju Slovenije do 50 mm, na območju Julijcev, Dolenjske in spodnje Štajerske do 100 mm. Na malce boljše razmere kaže le na območju Karavank, kjer je vodna bilanca pozitivna.

IZGLEDI ZA PRIHODNIH DESET DNI

Numerična simulacija vremena omogoča tudi napovedovanje za nekaj dni vnaprej. Pri napovedi analizam preteklega vremena dodamo še računsko napoved za prihodnjih deset dni in dobimo izgled za stanje, ki ga pričakujemo ob izdaji naslednjega biltena. Na enak način kot pri oceni trenutnega stanja tudi napoved podajamo kot odstopanje od dolgoletnih povprečnih vrednosti (za obdobje 1989-2010).

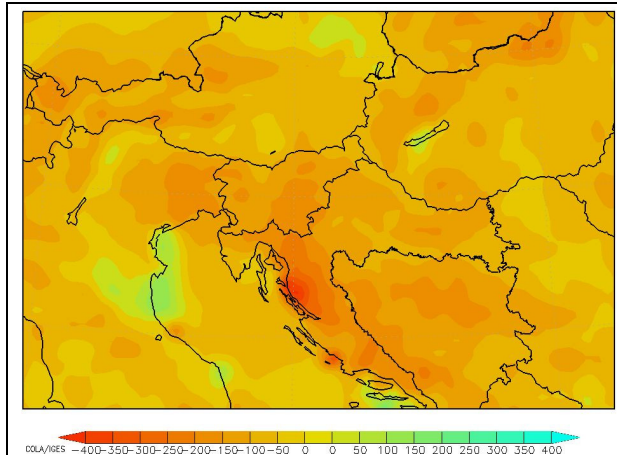
VSOTA EFEKTIVNIH TEMPERATUR ZRAKA z izgledi do 7. oktobra 2011

Vsota efektivnih temperatur zraka nad pragom 5 °C se utegne v prihodnje povečati še za dodaten stopinjski razred. V večjem delu Slovenije z izjemo Koroške in pasu od Julijskih Alp do Brkinov bo vsota temperatur presegala dolgoletno povprečje za 18 °C.

Na sliki je prikazano odstopanje vsote efektivnih temperatur zraka nad pragom 5 °C od 1. aprila do 7. oktobra 2011 od modelskega povprečja za isto časovno obdobje v letih 1989–2010.

POVRŠINSKA VODNA BILANCA za 70 – dnevno obdobje z izgledi do 7. oktobra 2011

70 – dnevna akumulirana vodna bilanca od 30. julija do 7. oktobra bo v prihodnje negativna. Primanjkljaj se bo glede na trenutno stanje še povečal. Negativno odstopanje od dolgoletnega povprečja bo v večjem delu Slovenije med 50 in 100 mm. Največji primanjkljaj, do 150 mm, pričakujemo na območju Dolenjske in spodnje Štajerske, najmanjši primanjkljaj, do 50 mm pa v severozahodni Sloveniji.

Na sliki je prikazano pričakovano odstopanje vodne bilance za 70-dnevno obdobje do 7. oktobra 2011 od dolgoletnega povprečja za enako obdobje v mm.

Zahvala: Pripravo produktov je s sofinanciranjem omogočila EU preko programa Transnacionalnega sodelovanja v JV Evropi.